

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΣΧΟΛΙΑΣΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Στο συγκεκριμένο παράρτημα οι επιμορφούμενοι μπορούν να βρουν ενδεικτική σχολιασμένη βιβλιογραφία πάνω σε θέματα γραμματισμού, ζητήματα διδακτικής (επιλογή χρήσιμων εγχειριδίων ανά διδακτικό αντικείμενο), βιβλιογραφία για την παιδαγωγική αξιοποίηση βασικών περιβαλλόντων πρακτικής γραμματισμού και περαιτέρω βιβλιογραφία για την ελληνική εμπειρία της επιμορφωτικής διαδικασίας για τις ΤΠΕ.

A1. Γενικά θέματα γραμματισμού

(επιλογή, Δ. Κουτσογιάννης)

1. Olson, D (2003). *Ο κόσμος πάνω στο χαρτί*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Το βιβλίο θέτει και συζητάει αναλυτικά το πολύ σημαντικό ζήτημα των νοητικών επιπτώσεων που έχει η γραφή (τεχνολογικά διαμεσολαβημένη επικοινωνία). Με δεδομένο το γεγονός οι υπολογιστές αποτελούν τα νέα μέσα τεχνολογικά διαμεσολαβημένης επικοινωνίας θα ήταν πολύ γόνιμο να επεκταθεί ο προβληματισμός και στις τυχόν νοητικές ή και γενικότερες επιπτώσεις που έχει η νέα επικοινωνιακή πραγματικότητα.

2. Thomas, R. (1996). *Γραπτός και προφορικός λόγος στην Αρχαία Ελλάδα*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Το βιβλίο εξετάζει το ίδιο ζήτημα με το προηγούμενο αλλά από άλλη οπτική γωνία και στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου ιστορικού πλαισίου, της αρχαιοελληνικής πραγματικότητας. Η συγγραφέας εστιάζει το ενδιαφέρον της όχι στις γενικές επιπτώσεις της γραφής, αλλά στο σημαντικό ρόλο του πολιτισμικού πλαισίου.

3. Άντερσον, Μπ. (1997). *Φαντασιακές κοινότητες*. Αθήνα: Νεφέλη.

Το βιβλίο αυτό υπήρξε σταθμός στην αντιμετώπιση των εθνών ως φαντασιακών κοινοτήτων. Το πολύ ενδιαφέρον για την περίπτωσή μας είναι ότι ο Άντερσον συνδέει τη διαδικασία της εθνογένεσης με το ρόλο του εντύπου (της τεχνολογικά διαμεσολαβημένης επικοινωνίας). Αυτή η ιστορική σύνδεση μας επιτρέπει να επεκτείνουμε τον προβληματισμό μας και στη σχέση της νέας τεχνολογικά διαμεσολαβημένης επικοινωνίας με τη σύγχρονη μετα-εθνική και παγκόσμια πραγματικότητα.

4. Baynham, M., (2000). *Πρακτικές Γραμματισμού*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Το βιβλίο συζητάει αναλυτικά το ζήτημα της *κριτικά λειτουργικής προσέγγισης του γραμματισμού*. Μετά από μια χρήσιμη ιστορική αναδρομή, εξετάζει το φάσμα των πρακτικών γραμματισμού με έννοιες από τους χώρους της γλωσσολογίας, της ανθρωπολογίας/εθνογραφίας, της κοινωνικής και εκπαιδευτικής θεωρίας.

Αναλυτικές παρουσιάσεις του μεγαλύτερου μέρους της βιβλιογραφίας διατίθενται στην *Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα*, στην ενότητα Νέα Ελληνική Γλώσσα (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/bibliographies/index.html).

*

A2. Περαιτέρω βιβλιογραφία από την ελληνική εμπειρία

(επιλογή, Δ. Κουτσογιάννης)

Τα κάτωθι αποτελούν χρήσιμες καταγραφές από την προηγούμενη επιμορφωτική διαδικασία, στο πλαίσιο του έργου *Οδύσσεια*, αλλά και γενικότερα από τη διεθνή εμπειρία.

1. Δ. Κουτσογιάννης (2007). Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων και κυρίως στη διδασκαλία της ελληνικής. Έρευνα στους φιλόλογους – επιμορφωτές στο πλαίσιο του έργου ‘Οδύσσεια’.

Στην *Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση*. http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/education/index.html

Στο κείμενο αυτό παρουσιάζεται έρευνα που πραγματοποιήθηκε κατά το 2005-2006 σε 10 φιλόλογους – επιμορφωτές, οι οποίοι στο πλαίσιο του έργου *Οδύσσεια* επιμόρφωσαν άλλους εκπαιδευτικούς, προκειμένου να αξιοποιήσουν τις ΤΠΕ στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στη Βθμια εκπαίδευση. Οι φιλόλογοι αυτοί προετοιμάστηκαν για το λόγο αυτό από πανεπιστημιακά επιμορφωτικά κέντρα. Η έρευνα διεξήχθη με συνεντεύξεις και το υλικό που προέκυψε αναλύθηκε με βάση την ποιοτική ανάλυση περιεχομένου. Παρουσιάζεται αναλυτικά η όλη εμπειρία, οι ιδιαιτερότητες και οι δυσκολίες του εγχειρήματος. Το κείμενο είναι χρήσιμο, γιατί παρουσιάζει την εκπαιδευτική και επιμορφωτική πραγματικότητα, όπως την έζησαν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί.

2. Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (2004). Αξιοποίηση των επιπτώσεων της χρήσης των Νέων Τεχνολογιών στα σχολεία της Οδύσσειας. Επιμέλεια και συγγραφή της τελικής έκθεσης Β. Σβολόπουλος. Αθήνα: ΚΕΕ.

Πρόκειται για την επίσημη αξιολόγηση του όλου έργου της Οδύσσειας που στηρίχτηκε σε παρατηρήσεις σε σχολεία, συνεντεύξεις και ερωτηματολόγιο. Η προσπάθεια για συνολική αποτίμηση της όλης προσπάθειας, ο εντοπισμός των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων, η περιγραφή της στάσης των εκπαιδευτικών, της εκπαιδευτικής συμπεριφοράς τους σε σχέση με την αξιοποίηση των ΤΠΕ αποτελούν στοιχεία εξαιρετικά χρήσιμα και απαραίτητα για τους επιμορφούμενους.

3. Snyder, I. (2001), Γραμματισμός, τεχνολογία και σχολική τάξη: μια πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς. Στο Κουτσογιάννης, Δ. (επιμ.), Πληροφορική-επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή: η διεθνής εμπειρία, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Πρόκειται για τα πορίσματα έρευνας που καταγράφουν την εμπειρία που έχει προκύψει στην Αυστραλία από την απόπειρα για διδακτική αξιοποίηση των ΤΠΕ. Τέτοια κείμενα υπάρχουν στη διεθνή βιβλιογραφία, το πλεονέκτημα όμως στο κείμενο αυτό είναι, πέραν του ότι είναι στην ελληνική γλώσσα, ότι κωδικοποιεί τις συνήθεις δυσκολίες και αδυναμίες και προτείνει συγκεκριμένους τρόπους για να αποφευχθούν.

Υπάρχει και στο διαδίκτυο, στην *Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση*, όπου είναι αναρτημένα τα πρακτικά της ημερίδας (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/index.html).

4. Αντωνίου Ι., Γκίκα Ε., Λαλιώτου Ε. και Τριαντοπούλου Θ. (2000). Η συμβολή των Νέων Τεχνολογιών στη Διδασκαλία των Φιλολογικών Μαθημάτων: Ανάλυση Πειραματικών Διδασκαλιών του έργου «ΟΔΥΣΣΕΑΣ»

5. Γιακουμάτου, Τ. (2004). Αξιοποίηση εκπαιδευτικού λογισμικού φιλολογικών μαθημάτων. Νέα από το μέτωπο και προβληματισμοί. Εισήγηση στο 4ο Διεθνές συνέδριο "Οι τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση".

<http://www.etpe.gr/files/proceedings/filessyn/A207-216.pdf>

Πρόκειται για χρήσιμα κείμενα, απογραφικού χαρακτήρα θα λέγαμε. Η έμφαση δίνεται στο μεν πρώτο στο είδος των διδασκαλιών που προέκυψαν και στο λογισμικό που αξιοποιήθηκε στη δράση *Οδυσσέας*, στο δε δεύτερο στο έργο *Οδύσσεια*.

*

A.3. Ζητήματα διδακτικής

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στο κάθε διδακτικό αντικείμενο δεν μπορεί να νοηθεί εκτός των επιστημονικών αναζητήσεων του συγκεκριμένου κάθε φορά επιστημονικού κλάδου.

- **Χρήσιμα γενικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (επιλογή, Δ. Κουτσογιάννης)

1. Bill Cope and Mary Kalantzis (eds) *Multiliteracies. Literacy learning and the Design of social futures*, London: Routledge.

Πρόκειται για βιβλίο σταθμό στον γλωσσοδιδασκτικό προβληματισμό και ευρύτερα στο θέμα του σχολικού γραμματισμού. Είναι προϊόν προβληματισμού των πιο σημαντικών επιστημόνων, γνωστής ως ομάδας του Νέου Λονδίνου (New London Group), σήμερα στο πεδίο αυτό. Η καινοτομία του έγκειται στο γεγονός ότι ενσωματώνει και τις ΤΠΕ κατά τρόπο γόνιμο στον όλο προβληματισμό ως προς τις αλλαγές που έχουν γίνει στην κοινωνία και στο τι πρέπει να γίνει στο σχολείο και τη γλωσσική εκπαίδευση σήμερα. Μέχρι την έναρξη της επιμόρφωσης ενδέχεται να κυκλοφορεί και μεταφρασμένο στα ελληνικά.

2. Kress, G. (2000). Σχεδιασμός του γλωσσικού προγράμματος σπουδών με βάση το μέλλον. *Γλωσσικός Υπολογιστής 2:111-124.*

(είναι αναρτημένο και στην *Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση* www.greek-language.gr)

Ο Kress είναι ένας πολύ γνωστός διεθνώς επιστήμονας που ανήκει στην ομάδα του Νέου Λονδίνου. Στο κείμενο αυτό ο εκπαιδευτικός μπορεί να βρει πολύ χρήσιμες απόψεις για το πώς πρέπει να σχεδιάσουμε τα γλωσσικά προγράμματα σπουδών σήμερα, αν θέλουμε ένα σχολείο προσανατολισμένο προς το μέλλον.

3. Δ. Κουτσογιάννης (2001) (επιμ.). *Πληροφορική – επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή: η διεθνής εμπειρία. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.*

Στο βιβλίο αυτό καταγράφεται η διεθνής εμπειρία μέχρι και τη δεκαετία του 1990 στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της γλώσσας. Οι συνεισφορές προέρχονται από πολλές χώρες. Το υλικό είναι αναρτημένο και στην *Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση*

(http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/index.html).

4. Γούτσος, Δ. και Κουτσοιλέλου-Μίχου, Σ. (2006). *Η διδασκαλία του ακαδημαϊκού λεξιλογίου στα Ελληνικά με τη χρήση σωμάτων κειμένων* (υπό δημοσίευση).

5. Χατζηδάκη, Ουρανία (2004). *Τα σώματα κειμένων και το διαδίκτυο ως πηγές για την προώθηση της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Στο Δενδρινού, Β. & Μητσικοπούλου, Β. (επιμ.). Πολιτικές γλωσσικού πλουραλισμού και ξενόγλωσση εκπαίδευση στην Ευρώπη (332-350). Αθήνα: Μεταίχμιο.*

Τα δύο ανωτέρω κείμενα, παρότι είναι γραμμένα για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας, έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιατί είναι τα μόνα κείμενα που έχουμε στα ελληνικά για την αξιοποίηση των Σωμάτων Κειμένων στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.

6. Γεωργακοπούλου, Α. (2006). *Κειμενική και επικοινωνιακή πολυτροπικότητα: οι νέες τεχνολογίες στη διδακτική πράξη. Στο Μοσχονάς, Σπ. (επιμ.). Η ελληνική ως ξένη γλώσσα: από τις λέξεις στα κείμενα (153-199). Αθήνα: Πατάκης.*

Και το κείμενο αυτό εστιάζει το ενδιαφέρον του στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Το ενδιαφέρον του βρίσκεται στο γεγονός ότι είναι κείμενο που ανήκει στη νέα γενιά προβληματισμού, η οποία αντιμετωπίζει τις ΤΠΕ ως μέσα πρακτικής γραμματισμού, μέσα από μια γλωσσολογική – επικοινωνιακή οπτική.

1. Κουτσογιάννης, Δ. και Αραποπούλου, Μ. (επιμ.) (Υπό δημοσίευση) . *Εκπαίδευση στο γραμματισμό: τοπικές οπτικές σε μια παγκοσμιοποιημένη τάξη πραγμάτων. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.*

Πρόκειται για τόμο που περιέχει συνεισφορές από κορυφαίους επιστήμονες διάφορων χωρών ως προς το πώς μπορεί να διαβαστεί σήμερα η νέα επικοινωνιακή τάξη πραγμάτων από μια παγκόσμια και τοπική οπτική. Τα περισσότερα από τα κείμενα εντάσσουν στο συγκεκριμένο προβληματισμό και την αξιοποίηση των ΤΠΕ στο σημερινό σχολείο.

- **Χρήσιμα γενικά εγχειρίδια για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση** (επιλογή, Λάμπρος Βαρελάς)

1. Συνέδριο του Σεριζί. *Η διδασκαλία της λογοτεχνίας. Μετάφραση Ι. Ν. Βασιλαράκης, Αθήνα, επικαιρότητα, 1985*

Επιλογή από τις ανακοινώσεις του κλασικού πλέον συνεδρίου για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας, που διεξήχθη τον Ιούλιο του 1969 στο Διεθνές Πολιτιστικό Κέντρο του Σεριζί της Γαλλίας, με συμμετοχές, μεταξύ άλλων, σημαντικών θεωρητικών της λογοτεχνίας: Roland Barthes, Gérard Genette, A. J. Greimas κ.ά..

2. Αποστολίδου Β. –Χοντολίδου Ε. (1999) (επιμ.), *Λογοτεχνία και εκπαίδευση, Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδανός.*

Πρακτικά που οργάνωσε η Ομάδα Έρευνας για τη Διδασκαλία της Λογοτεχνίας σχετικά με τη διδακτική της λογοτεχνίας. Οι ανακοινώσεις που δημοσιεύονται στον τόμο στεγάζονται κάτω από τις ακόλουθες βασικές ενότητες: α. Η λογοτεχνία στο σχολείο: Βασικά

προβλήματα και εφαρμογές. β. Η συμβολή της θεωρίας της λογοτεχνίας στη διδασκαλία. γ. Η παιδική λογοτεχνία και η διδασκαλία της. δ. Σχολικά βιβλία και βιβλιοθήκη. ε. Ομάδα Έρευνας για τη Διδασκαλία της Λογοτεχνίας: Προτάσεις για ένα νέο πρόγραμμα διδασκαλίας.

3. Αποστολίδου Β. –Καπλάνη Β. –Χοντολίδου Ε. (2000) (επιμ.). *Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο... Μια νέα πρόταση διδασκαλίας*, Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδανός.

Η αναλυτική πρόταση της Ομάδας Έρευνας για τη Διδασκαλία της Λογοτεχνίας για ένα νέα πρόγραμμα διδασκαλίας της λογοτεχνίας και στις τρεις βαθμίδες της βασικής εκπαίδευσης (Δημοτικό – Γυμνάσιο - Λύκειο). Παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο και παρέχονται συγκεκριμένες διδακτικές εφαρμογές.

4. Περυσινάκης Γ. –Τσαγγαλίδης Ι. (2003) (επιμ.). *Γλώσσα και λογοτεχνία στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Πρακτικά, Ιωάννινα, 16-17 Μαΐου 2003, Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων – Τμήμα Φιλολογίας.*

5. Φρυδάκη, Ε. (2003). *Η θεωρία της λογοτεχνίας στην πράξη της διδασκαλίας*, Αθήνα, Κριτική

6. Μπαλάσκας, Κ. – Αγγελάκος Κ. (2005) (επιμ.), *Γλώσσα και Λογοτεχνία στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*, Αθήνα: Μεταίχιμο.

Πρακτικά Επιστημονικής Συνάντησης για τη διδακτική, την αξιολόγηση και την ιστορία της διδασκαλίας της γλώσσας και της λογοτεχνίας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Μεταξύ άλλων, περιλαμβάνεται το μελέτημα του Τάκη Καγιαλή «Η λογοτεχνία στην εκπαίδευση: Η χρήση του διαδικτύου και των Νέων Τεχνολογιών».

7. Πρακτικά 1^{ου} Εκπαιδευτικού Συνεδρίου *Το Ελληνικό Σχολείο και οι προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας* (Ιωάννινα, 12-14 / 5/ 2006).

Τα κείμενα, όπου περιλαμβάνεται και υλικό για τη διδακτική των φιλολογικών μαθημάτων, διατίθενται στην ηλεκτρονική σελίδα:

<http://epirus.sch.gr/educonf-1/html/dnaeoeuu.html>

8. Βαρελάς, Λάμπρος (2007). *Η νεοελληνική και μεταφρασμένη λογοτεχνία στην ελλαδική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (1884-2001). Συνοπτική ιστορική θεώρηση και αποδελτίωση των διδακτικών εγχειριδίων*, Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Ο τόμος περιλαμβάνει Ευρετήρια όπου αποδελτιώνονται αναλυτικά τα περιεχόμενα 171 εγχειριδίων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διδασκαλία της νεοελληνικής και της μεταφρασμένης λογοτεχνίας στην ελλαδική δευτεροβάθμια εκπαίδευση από το 1884 ως το 2001. Στην Εισαγωγή επιχειρείται σύντομη ιστορική επισκόπηση των ποικίλων «σειρών» διδακτικών εγχειριδίων που κυκλοφόρησαν από το 1884 ως το 2001 και αναλύονται οι βασικές λειτουργίες που κλήθηκαν να υπηρετήσουν τα ανθολογημένα κείμενα στη διάρκεια αυτών των 120 χρόνων. Περιγράφεται και εξετάζεται επίσης πώς εκπροσωπείται σε κάθε περίοδο η ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας και πώς διαμορφώνεται κάθε φορά ο σχολικός λογοτεχνικός κανόνας.

*

Α.4. Βιβλιογραφία για την παιδαγωγική αξιοποίηση βασικών περιβαλλόντων πρακτικής γραμματισμού

Με βάση το θεωρητικό πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού, η έμφαση είναι απαραίτητο να δοθεί στη γόνιμη αξιοποίηση αφενός των περιβαλλόντων πρακτικής, αφετέρου των ανοιχτών περιβαλλόντων.

1. Προγράμματα Επεξεργασίας Κειμένου

Τα ΠΕΚ αποτελούν βασικά περιβάλλοντα για τη διδασκαλία του γραπτού λόγου. Η έμφαση μπορεί να δοθεί είτε στην παιδαγωγική τους διάσταση και στις ωφέλειες που μπορούν να προκύψουν από τη διδακτική τους αξιοποίηση είτε στις ιδιαιτερότητές τους ως μέσα πρακτικής γραμματισμού.

Για την πρώτη περίπτωση μπορεί να αξιοποιηθεί το κάτωθι:

Κουτσογιάννης, Δ. (1998) *Περιθώρια δημιουργικής αξιοποίησης των ηλεκτρονικών υπολογιστών στη διδασκαλία του γραπτού λόγου: έρευνα σε μαθητές Α΄ Γυμνασίου*. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Τομέας Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή του Α.Π.Θ.

Με πολλά παραδείγματα που προέρχονται από πειραματική αξιοποίηση των ΠΕΚ στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αναπτύσσεται η λογική, η διεθνής αναζήτηση και εμπειρία και η ιδιαιτερότητα που έχει η αξιοποίηση των περιβαλλόντων αυτών στην τάξη.

2. Για το διαδίκτυο

Σαφώς μεγαλύτερης έκτασης είναι η δουλειά που υπάρχει για τη διδακτική αξιοποίηση του διαδικτύου. Και στην περίπτωση όμως αυτή μας λείπει θεωρητικό υλικό και εφαρμογές που θα αντιμετωπίζουν το διαδίκτυο ως μέσο πρακτικής γραμματισμού.

Αξιοποιήσιμα είναι τα κάτωθι:

- **Κουτσογιάννης, Δ. (2000α) *Γλωσσική αγωγή και διαδίκτυο: δυνατότητες και περιορισμοί*. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* (234-244). Θεσσαλονίκη.**
- **Νικολαΐδου, Σ. (2001). *Διαδίκτυο και διδασκαλία*. Κέδρος, Αθήνα.**
- **Γιακουμάτου, Τ. (2002). *Δίκτυο και θόνοις*. *Φιλολόγος*, τ. 107 (126-135).**

- **Προγράμματα παρουσίασης**

Ανύπαρκτη είναι η θεωρητική προσέγγιση των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν τα προγράμματα παρουσίασης (power point). Πρόκειται για βασικό εργαλείο για την αξιοποίηση των υπολογιστών στη διδασκαλία της γλώσσας και με πολλές ιδιαιτερότητες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ

Β1. ΑΝΟΙΧΤΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Τα Ηλεκτρονικά λεξικά και τα Σώματα Κειμένων αποτελούν περιβάλλοντα που μπορούν να αξιοποιηθούν πολύ δημιουργικά στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων. Αρκετό υλικό, θεωρητικό αλλά και εφαρμογές – σενάρια, τοποθετείται σταδιακά στην *Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική διδασκαλία* (www.greek-language.gr).

Πολύ καλά προς αυτή την κατεύθυνση είναι και τα παρακάτω:

1. Γούτσος, Δ. και Κουτσοπέλου-Μίχου, Σ. (2006). Η διδασκαλία του ακαδημαϊκού λεξιλογίου στα Ελληνικά με τη χρήση σωμάτων κειμένων (υπό δημοσίευση).

2. Χατζηδάκη, Ουρανία (2004). Τα σώματα κειμένων και το διαδίκτυο ως πηγές για την προώθηση της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Στο Δενδρινού, Β. & Μητσικοπούλου, Β. (επιμ.). Πολιτικές γλωσσικού πλουραλισμού και ξενόγλωσση εκπαίδευση στην Ευρώπη (332-350). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Στη συνέχεια καταγράφονται τα διαθέσιμα σώματα κειμένων και ηλεκτρονικά λεξικά τα οποία μπορεί να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί στη διδακτική πράξη:

- ΣΩΜΑΤΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Τα Σώματα Κειμένων που προτείνονται στη συνέχεια πληρούν τις κυριότερες προϋποθέσεις για διδακτική αξιοποίησή τους στο σχολείο.

- **Σώματα Κειμένων για τη ν.ε. γλώσσα**

(καταγραφή, Δ. Κουτσογιάννης)

1. Σώμα Κειμένων του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/bibliographies/corpora/pyli.html

Πρόκειται για Σώμα Κειμένων με κείμενα δημοσιογραφικού και εκπαιδευτικού λόγου (7.000.000 λεκτικοί τύποι). Τα πλεονεκτήματά του για τη γλωσσική διδασκαλία είναι:

- Ελεύθερο στην πρόσβαση.
- Διαμορφωμένο για τις ανάγκες της εκπαίδευσης.
- Είναι δυνατή και η διδασκαλία των κειμενικών ειδών, κάτι που ανταποκρίνεται πλήρως στα νέα Π.Σ.

2. Σώμα Κειμένων του Ι.Ε.Λ. (ΕΘΕΓ)

<http://hnc.ilsp.gr/default.asp>

Αποτελεί το μεγαλύτερο σε όγκο Σώμα Κειμένων για την ελληνική γλώσσα και διαθέτει τη μεγαλύτερη αντιπροσωπευτικότητα σε κείμενα. Πλεονέκτημά του είναι επίσης το γεγονός ότι εξυπηρετεί και τη διδασκαλία της σύνταξης με τον τρόπο που γίνεται η παρουσίασή του.

Μειονέκτημά του μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν είναι ελεύθερα προσβάσιμο στο σύνολό του, αλλά χρειάζεται συνδρομή (στους απλούς επισκέπτες παρέχεται δωρεάν η δυνατότητα περιορισμένης αναζήτησης).

- **Σώματα κειμένων και ψηφιακές βιβλιοθήκες για τη ν.ε. λογοτεχνία**

(καταγραφή Λ. Βαρελάς)

1. Στην *Πύλη για την ελληνική γλώσσα* υπάρχουν τα κάτωθι:

A. Το έργο του Γ. Σεφέρη.

Είναι δυνατή η έρευνα των λεκτικών τύπων που απαντούν στο ποιητικό έργο του Σεφέρη: *Ποιήματα, Τετράδιο Γυμνασμάτων Β', Εντεψίζικα και Ποιήματα με ζωγραφιές σε μικρά παιδιά*. Αξιοποιείται η λογική του Συμφραστικού πίνακα (Concordance). Οι λεξικοί τύποι παρατίθενται μαζί με τα συμφραζόμενά τους. Παρέχεται η δυνατότητα αναζήτησης κατά λήμμα και λεκτικό τύπο, και επιπλέον επιτρέπεται η πρόσβαση από τον λεξικό τύπο σε ολόκληρο το ποίημα).

<http://www.greeklanguage.gr:8080/greekLang/literature/tools/concordance/index.html>

B. Ψηφιακές ανθολογίες ν.ε. λογοτεχνίας.

- Σάρωση (scanning) τεσσάρων ανθολογιών της νεοελληνικής λογοτεχνίας:

α) *Πανελλήνιος Ανθολογία*. Ήτοι απάνθισμα των εκλεκτοτέρων ελληνικών ποιημάτων του Δημητρίου Κ. Κοκκινάκη, Αθήνα 1899

β). *Λύρα*. Ανθολογία της νεωτέρας ελληνικής ποιήσεως του Ιωάννη Πολέμη, Αθήνα 1910

γ). *Οι Νέοι*. Εκλογή από το έργο των νέων Ελλήνων ποιητών 1910-1920, του Τέλλου Άγρα, Αθήνα 1922

δ). *Οι νέοι διηγηματογράφοι*, του Α. Δ. Παπαδήμα, Αθήνα 1923

- Ανθολογία ν.ε. λογοτεχνίας

Με την ολοκλήρωση του έργου θα διατεθεί και μια ευρεία ανθολόγηση της νεοελληνικής λογοτεχνίας, από το 1821 περίπου ως τα 1930 (ειδικότερα θα ανθολογηθούν: επανήσιοι λογοτέχνες του 19ου αιώνα, αθηναίοι λογοτέχνες της περιόδου 1830-1880, λογοτέχνες της γενιάς του 1880 και των αρχών του 20ού αιώνα και λογοτέχνες της δεκαετίας του 1920). Θα παρέχονται επίσης πληροφορίες για μεταφράσεις της νεοελληνικής λογοτεχνίας σε άλλες γλώσσες, για μεταφράσεις ξένης λογοτεχνίας προς τα νέα ελληνικά, για τα αυτοτελώς νεοελληνικά διηγήματα (1974-2002) καθώς και για ζητήματα μετάφρασης λογοτεχνικών έργων.

2. Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού

<http://www.snhell.gr/>

Η ηλεκτρονική έκδοση του Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού περιλαμβάνει ευρύ πολιτισμικό υλικό στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη: Ανθολόγιο κειμένων από την Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, Ανθολόγιο Αναγνώσεων (σε μορφή αρχείων mp3), Ανθολόγιο Μαρτυριών και Ανθολόγιο Παιδικής Παράδοσης, ένα Χρονολόγιο (1801-1981), Έργα Αναφοράς και χρήσιμες διαδικτυακές Συνδέσεις. Μέχρι στιγμής ανθολογούνται 814 κείμενα νεοελλήνων συγγραφέων.

Επίσης περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, βιογραφικά στοιχεία και εργογραφίες των Κ.Π. Καβάφη, Κ.Θ. Δημαρά και Γ.Π. Σαββίδη.

▪ **Σώματα Κειμένων για τη αρχαία ελληνική γλώσσα**

(καταγραφή Σ. Τσέλικας – Μ. Ακριτίδου)

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. Αρχαία Ελληνικά

<http://www.greek-language.gr>

Το περιβάλλον για τα Αρχαία Ελληνικά στην «Πύλη για την Ελληνική γλώσσα»:

- παρέχει κριτική ενημέρωση για τις έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές σχετικά με την ΑΕ, μέσα από θεματικούς οδηγούς σχολιασμένης βιβλιογραφίας και αξιολογικούς οδηγούς πλοήγησης στο διαδίκτυο·
- προσφέρει νέα εργαλεία για τη συστηματική διδασκαλία του ΑΕ λόγου, καμωμένα σύμφωνα με τις αρχές της κειμενικής και της διακειμενικής προσέγγισης στη μελέτη της ελληνικής γλώσσας, κατά τη διαχρονική της εξέλιξη·
- φιλοξενεί ένα σύγχρονο ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, το οποίο διαθέτει σώματα κειμένων, υποστηρικτικό υλικό και διδακτικές προτάσεις με ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών.

Για μια παρουσίαση του διαθέσιμου ψηφιακού υλικού στην «Πύλη για την Ελληνική γλώσσα», βλ. παρακάτω [Παράρτημα Γ](#).

Thesaurus Linguae Graecae. A Digital Library of Greek Literature

<http://www.tlg.uci.edu>

Πρόκειται για την πιο πλούσια ηλεκτρονική βάση δεδομένων πλήρους κειμένου και θησαυρού λέξεων της ελληνικής γλώσσας. Ο *Thesaurus Linguae Graecae* περιέχει τα ελληνικά κείμενα από τον Όμηρο έως σήμερα (προς το παρόν η συλλογή κειμένων φτάνει μέχρι τα υστερο-μεσαιωνικά χρόνια). Από το 1985 η ψηφιακή αυτή βιβλιοθήκη κυκλοφορεί σε μορφή CD-ROM. Το τελευταίο CD-ROM (5η έκδοση) κυκλοφόρησε το 2000 (περιείχε 76.000.000 λέξεις ψηφιοποιημένου κειμένου). Από το 2001 διατίθεται μέσω διαδικτύου σε συνδρομητές. Η τελευταία ηλεκτρονική έκδοση περιέχει 3.800 συγγραφείς και 12.000 κείμενα (περίπου 99.000.000 λέξεις ψηφιοποιημένου κειμένου).

Πέρα από την πρόσβαση σε έργα και τις πληροφορίες για τους συγγραφείς (αναζήτηση στον Κανόνα, όπου ανακτώνται βιβλιογραφικές πληροφορίες και παραπομπές στο πλήρες κείμενο των έργων), υπάρχει η δυνατότητα ελεύθερης αναζήτησης λέξεων στα σώματα των κειμένων και πλήρους λεξικογραφικής ανάλυσης μέσω του εργαλείου του ευρετηρίου και των συμφραστικών πινάκων.

Στο διαδίκτυο διατίθεται χωρίς συνδρομή μια συντομευμένη έκδοσή, που περιλαμβάνει τα έργα 34 σημαντικών συγγραφέων με δυνατότητες ελεύθερης αναζήτησης σε αυτά και διδακτικής αξιοποίησης (<http://www.tlg.uci.edu/demo.html>).

Σε χωριστή ενότητα παρέχεται υποστήριξη για την πολυτονική γραφή.

The Perseus Digital Library

<http://www.perseus.tufts.edu/>

Πρόκειται για μια από τις πιο σημαντικές ψηφιακές βιβλιοθήκες, η οποία περιλαμβάνει αρχαιογνωστικές κυρίως πηγές και εργαλεία. Η δημιουργία του ξεκίνησε το 1987, έχει την έδρα του στο Πανεπιστήμιο Tufts, και διευθύνεται από τον καθηγητή Gregory Crane. Είναι διαθέσιμος ελεύθερα στο διαδίκτυο (με δύο «καθρέπτες» (mirrors) στο Σικάγο και το Βερολίνο), αλλά και σε μορφή ψηφιακού δίσκου CD-ROM (*Perseus 2.0: Interactive Sources and Studies on Ancient Greece*, Yale University Press: 2000, σε 1 ή 4 CD· στη δεύτερη περίπτωση τα 3 επιπλέον CD περιέχουν εικονογραφικό υλικό). Το CD, όπως δηλώνει και ο τίτλος του, περιέχει πηγές και αρχαιογνωστικά εργαλεία μόνο για τη μελέτη της ΑΕ γλώσσας και λογοτεχνίας, ενώ το διαδικτυακό περιβάλλον περιλαμβάνει, επιπλέον, υλικό για τη μελέτη της λατινικής γλώσσας και γραμματείας και για την αγγλική αναγέννηση με κείμενα κυρίως

των Shakespeare και Marlowe. Ειδικότερα, οι σημαντικότερες πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές που προσφέρει το ΑΕ περιβάλλον του «Περσέα» είναι οι ακόλουθες:

- Τα πρωτότυπα κείμενα 39 αρχαίων συγγραφέων (στους οποίους θα πρέπει να προστεθούν και οι συλλογές των *Ομηρικών Ύμνων* και της *Καινής Διαθήκης*): τα κείμενα αυτά αποτελούν τον βασικό κορμό της ΑΕ γραμματείας από τον Όμηρο ως τον Πλούταρχο και συνοδεύονται από μία ή δύο αγγλικές μεταφράσεις, οι οποίες όμως, για λόγους πνευματικών δικαιωμάτων, είναι αρκετά παλιές και συχνά ξεπερασμένες.
- Πραγματολογικά και ερμηνευτικά σχόλια για αρκετά από τα κείμενα που έχουν ενταχθεί στο περιβάλλον.
- Το ελληνοαγγλικό λεξικό των Liddell-Scott-Jones (το πλήρες και το ενδιάμεσο), καθώς και ειδικότερα λεξικά, όπως του Slater για τον Πίνδαρο και του Autenrieth για τον Όμηρο.
- Εργαλεία (α) για τη μορφολογική ανάλυση ΑΕ λέξεων, (β) για την παραγωγή στατιστικών δεδομένων σχετικά με τη συχνότητα εμφάνισης των λέξεων και (γ) για τη δημιουργία συμφραστικών πινάκων και λεξιλογίων σε συγκεκριμένους συγγραφείς ή κείμενα.
- Σημαντικά εγχειρίδια γραμματικής και σύνταξης, όπως: R. Kühner, F. Blass, B. Gerth, *Ausführliche Grammatik der Griechischen Sprache* (οι 3 από τους 4 τόμους), H.W. Smyth, *A Greek Grammar for Colleges*, W.W. Goodwin, *Syntax of the Moods and Tenses of the Greek Verb*, B.L. Gildersleeve. *Syntax of Classical Greek*.
- Εγκυκλοπαιδικά λεξικά με πληροφορίες πραγματολογικές, βιογραφικές, γραμματολογικές, μυθολογικές, γεωγραφικές, κ.ά. Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν η *The Princeton Encyclopedia of Classical Sites* και τα δύο λεξικά του W. Smith, *A Dictionary of Greek and Roman Antiquities* και *A dictionary of Greek and Roman biography and mythology*.
- Πλούσια συλλογή φωτογραφιών (χαμηλής ανάλυσης) αρχαιολογικού υλικού, όπως γλυπτών, αγγειογραφιών, νομισμάτων, κτιρίων και αρχαιολογικών θέσεων.
- Συνοπτική επισκόπηση της ελληνικής ιστορίας από τους Σκοτεινούς Αιώνες έως τα χρόνια του Αλέξανδρου και αρκετοί χάρτες.

□ Η αξία του περιβάλλοντος του «Περσέα» μπορεί να κριθεί και μόνο από το γεγονός ότι καθιστά ελεύθερα προσβάσιμο όλο αυτό το πλούσιο αρχαιολογικό υλικό, όχι μόνο στον εκπαιδευτικό και τον μαθητή, αλλά και σε οποιονδήποτε ενδιαφέρεται για τον ΑΕ πολιτισμό. Όσον αφορά τη συνεισφορά του στη διδακτική των ΑΕ, θα πρέπει κυρίως να εκτιμηθεί η δυνατότητα που προσφέρει για έναν πολύπλευρο φωτισμό του ΑΕ κειμένου, καθώς πέρα από τα εργαλεία για τη γλωσσική και πραγματολογική επεξεργασία του, παρέχει τη δυνατότητα για αναζήτηση παράλληλων κειμένων και αντίστοιχων θεμάτων στον χώρο των εικαστικών τεχνών. Ειδικά ο παραλληλισμός λόγου και εικόνας με τη διαθεματική προσέγγιση της λογοτεχνίας και των εικαστικών τεχνών επιτρέπει την παράλληλη ανάγνωση δύο διαφορετικών σημειωτικών συστημάτων, προκειμένου να αναδειχθούν οι ιδιαίτεροι τρόποι που αυτά χρησιμοποιούν για να εκφράσουν το ίδιο περιεχόμενο (πολυτροπικότητα). Επιπλέον, το περιβάλλον του «Περσέα» μειώνει σε σημαντικό βαθμό τον χρόνο που αφιερώνεται στην πρωτοβάθμια προσέγγιση του κειμένου σε επίπεδο γλωσσικό και πραγματολογικό. Αυτό καθίσταται δυνατό χάρη στα «υπερκείμενα» που πλαισιώνουν το υπό μελέτη ΑΕ κείμενο. Έτσι, για κάθε λέξη του κειμένου παρέχεται μέσω δεσμών η μορφολογική ανάλυσή και άμεση πρόσβαση στο οικείο λήμμα του λεξικού των Liddell-Scott-Jones, ενώ υποσελίδια υπάρχουν δεσμοί που οδηγούν σε σχόλια ή εγχειρίδια σύνταξης.

Navicula Bacchi

<http://www.gottwein.de>

Πρόκειται για έναν ιδιαίτερα πλούσιο δικτυακό τόπο για την ΑΕ και λατινική γλώσσα, και όχι μόνο. Το κυρίως μέρος του δικτυακού κόμβου χωρίζεται στις βασικές θεματικές ενότη-

τες: Λατινικά, ΑΕ, Μυθολογία, Ρητορική, Μετρική, Ηθική. Ανάμεσα στο πλούσιο υλικό περιλαμβάνονται:

- σώματα κειμένων της ΑΕ γραμματείας. Για κάθε συγγραφέα προσφέρεται το ΑΕ κείμενο συνοδευμένο από παράλληλη γερμανική (ή και λατινική) μετάφραση, γραμματολογικές σημειώσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία.
- σημειώματα πολιτικής και πολιτιστικής ιστορίας με παραπομπές σε συνοδευτικό ψηφιακό υλικό (χάρτες, κλπ.).
- υλικό για τους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους (από τους προσωκρατικούς μέχρι τους νεοπλατωνικούς).
- ολοκληρωμένα μαθήματα για αυτοδιδασκαλία, βασισμένα στο έντυπο εγχειρίδιο *Griechischen Übungsbuch* (του Dr. Gerhard Salomon, Leipzig & Berlin: Teubner 1933), ηλεκτρονικό εγχειρίδιο ΑΕ γραμματικής, ασκήσεις, Ελληνο-γερμανικό και αντίστροφο λεξικό.
- εγκυκλοπαιδικά λεξικά: λεξικό όρων ιστορίας και πολιτισμού, λεξικό όρων ιστορίας της τέχνης, συλλογή αποφθεγμάτων, μυθολογικό λεξικό, λεξικό ρητορικών όρων, γεωγραφικό ευρετήριο τοπωνυμίων.

Τέλος, ο δικτυακός κόμβος προσφέρει πλούσιο κατάλογο με δικτυογραφία και συλλογές συνδέσμων για μια ποικιλία θεμάτων αρχαιογνωστικού ενδιαφέροντος.

Hodoi Elektronikai

<http://mercure.fltr.ucl.ac.be/HODOI/>

Ο συγκεκριμένος δικτυακός κόμβος στόχο έχει να παράσχει πρόσβαση σε μια σειρά από ηλεκτρονικά εργαλεία και σε ψηφιακό υλικό για την ΑΕ γραμματεία. Προσφέρει τα πλήρη κείμενα μαζί με τις αποδόσεις τους στα γαλλικά, καθώς και εργαλεία για την κατανόηση και τη γλωσσική, λεξιλογική, γραμματική και συντακτική/μορφολογική ανάλυση. Σε αυτά περιλαμβάνεται λεξιλογικός κατάλογος, στατιστικά στοιχεία συχνότητας των λέξεων, εργαλείο συμφραστικού πίνακα, εργαλείο μορφολογικής ανάλυσης κλπ. Πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο διαδραστικό περιβάλλον εκμάθησης της ΑΕ γλώσσας, που περιλαμβάνει επιπλέον συνοπτικό εγχειρίδιο γραμματικής της ΑΕ γλώσσας, «δελτία ανάγνωσης» του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος (τα οποία συνιστούν οδηγούς ανάγνωσης των ΑΕ κειμένων, που αξιοποιούν όλα τα ηλεκτρονικά εργαλεία του κόμβου σε ένα δομημένο περιβάλλον), συνδέσμους με τον εκπαιδευτικό κόμβο *Helios*, με την ηλεκτρονική περιοδική επιθεώρηση *Folia electronica classica* και τον οδηγό συνδέσμων και διαδικτυακών πηγών *BIBLIOTHECA CLASSICA SELECTA* (BCS).

- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ

▪ **Λεξικά του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας στο διαδίκτυο**
(www.greek-language.gr)

- ✓ Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών – Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη),
- ✓ Επιτομή του Λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδους Γραμματείας (Ε. Κριαρά),
- ✓ Ελληνοαγγλικό Λεξικό (αρχείο Γεωργακά),
- ✓ Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής (Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών – Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη).
- ✓ Βασικό λεξικό της αρχαίας ελληνικής

Τα λεξικά αυτά είναι απολύτως απαραίτητα για την εκπαίδευση, για τους εξής λόγους:

- Είναι προϊόν μακροχρόνιας ερευνητικής προσπάθειας, συχνά ολόκληρων δεκαετιών, όπως τα τρία πρώτα. Είναι επομένως απολύτως αξιόπιστα.
- Είναι δομημένα σε βάσεις δεδομένων και επομένως είναι εύκολη η έρευνα στα περιεχόμενά τους.
- Έχουν σχεδιαστεί για τις ανάγκες της ελληνικής εκπαίδευσης, έτσι ώστε να αποτελούν διερευνητικά περιβάλλοντα. Γι' αυτό και προστίθεται σταδιακά θεωρητικό υλικό και παραδείγματα για τη διδακτική αξιοποίησή τους.
- Επικοινωνούν μεταξύ τους και με το σώμα κειμένων.
- Είναι ελεύθερα στο διαδίκτυο

Στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα ο ενδιαφερόμενος θα βρει επίσης καταγραφή και αναλυτική παρουσίαση των ηλεκτρονικών λεξικών για την αρχαία και νέα ελληνική γλώσσα και γραμματεία.

B.2 ΚΛΕΙΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ

Όπως ήδη αναφέρθηκε στο θεωρητικό μέρος, τα τελευταία χρόνια η έμφαση έχει δοθεί στην παραγωγή πολυμεσικού και άλλου τύπου εκπαιδευτικού λογισμικού για τα φιλολογικά μαθήματα. Στα θεωρητικά κείμενα γίνεται εκτενή αναφορά στα προβλήματα που παρουσιάζει μια τέτοια τεχνοκεντρική προσέγγιση. Παραθέτουμε ωστόσο συνδέσμους με λίστες του υπάρχοντος στην Ελλάδα σχετικού λογισμικού, προκειμένου να έχουν οι επιμορφωτές μια ιδέα για το τι κυκλοφορεί. Αν αξιοποιηθεί κάποιο από τα περιβάλλοντα αυτά σε κάποια περίπτωση, προτείνουμε να είναι κάποιο από αυτά που στην κατηγορία τύπους λογισμικού χαρακτηρίζεται ως 'εκπαιδευτικό παιχνίδι' ή 'διερευνητικό περιβάλλον'.

Απαραίτητη διευκρίνιση: Οι όροι 'εκπαιδευτικό παιχνίδι' και 'διερευνητικό περιβάλλον' χρησιμοποιούνται αρκετά διασταλτικά στην προκειμένη περίπτωση. Σημαίνει ότι έχουν την πρόθεση για κάτι τέτοιο, χωρίς να σημαίνει ότι αυτό πράγματι υλοποιείται.

Μια πλήρης κριτική παρουσίαση των υπάρχοντων λογισμικών για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων είναι διαθέσιμη στην **Πύλη για την ελληνική γλώσσα** (www.greek-language.gr).

Καταγραφές του διαθέσιμου εκπαιδευτικού λογισμικού, πιστοποιημένου για χρήση στα σχολεία, μπορεί κανείς να βρει και στις ιστοσελίδες:

1. www.e-yliko.gr

Παρουσιάσεις και σύνδεσμοι μεταφόρτωσης για το πιστοποιημένο από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο εκπαιδευτικό λογισμικό.

2. <http://edsoft.cti.gr/edsoft/index.html>

Ο δικτυακός τόπος αφορά το λογισμικό που παρήχθη στα πλαίσια της Οδύσσειας.

3. <http://www.pi-schools.gr/programs/ktp/epeaek/yliko.html>

Στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα παρέχεται επιπλέον και επιμορφωτικό υλικό για συγκεκριμένο λογισμικό, καθώς και εκπαιδευτικές δραστηριότητες

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Διαδικτυακά περιβάλλοντα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους φιλολόγους

(επιλογή, Δ. Κουτσογιάννης)

Υπάρχουν πολλά διαδικτυακά περιβάλλοντα, πλούσιο υλικό και ποικίλα εργαλεία στο διαδίκτυο που είναι καλό να τα έχουν υπόψη τους τόσο οι επιμορφωτές όσο και οι εκπαιδευτικοί. Τα διαδικτυακά περιβάλλοντα που προτείνονται στη συνέχεια δεν αποτελούν μια υποχρεωτική λίστα, την οποία θα πρέπει ο κάθε επιμορφούμενος να έχει οπωσδήποτε υπόψη του. Αποτελούν σχολιασμένο οδηγό, προκειμένου να βοηθήσουν τους επιμορφωτές, τόσο για δική τους ενημέρωση όσο και για περαιτέρω ενημέρωση των εκπαιδευτικών στη συνέχεια. Στις σελίδες της *Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα και τη Γλωσσική Διδασκαλία* ο/η ενδιαφερόμενος/η μπορεί να βρει επιπλέον καταλόγους οδηγών και ηλεκτρονικών πηγών για την αρχαία, μεσαιωνική και νέα ελληνική γλώσσα και λογοτεχνία.

Δ.1. Διαδικτυακά περιβάλλοντα για όλα τα φιλολογικά μαθήματα**1. Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση.**www.greek-language.gr

Το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας σχεδίασε και υλοποίησε διαδικτυακή πύλη για την υποστήριξη της μελέτης και της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας. Απευθύνεται σε ερευνητές, φοιτητές, διδάσκοντες, μαθητές και γενικότερα σε όλους/ες όσοι/ες ενδιαφέρονται για την ελληνική γλώσσα, εντός και εκτός Ελλάδας. Επιχειρεί να καλύψει την ελληνική γλώσσα στη διαχρονία της –αρχαία ελληνική, μεσαιωνική ελληνική, νέα ελληνική– αλλά και στη συγχρονική της διάσταση. Η Πύλη αποτελεί χρήσιμο, αξιόπιστο και αποτελεσματικό περιβάλλον:

- για την υποστήριξη και διάδοση της ελληνικής στην ψηφιακή εποχή,
- για τη διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης / ξένης γλώσσας,
- για την υποστήριξη της έρευνας,
- για τη λειτουργική ένταξη και γόνιμη αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση.

Στην Πύλη έχει ενσωματωθεί το υλικό του Ηλεκτρονικού Κόμβου, αναμορφωμένο και εμπλουτισμένο. Στο περιβάλλον αυτό συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων:

- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
- ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
- ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ: ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
- Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ / ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
- ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
- ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
- ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

- ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

2. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Ηλεκτρονικός Κόμβος

<http://www.komvos.edu.gr/>

Το περισσότερο υλικό έχει περάσει επεξεργασμένο στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και τη Γλωσσική Διδασκαλία του ΚΕΓ.

3. Εκπαιδευτική Πύλη του ΥΠΕΠΘ

<http://www.e-yliko.gr/>

Στο δικτυακό τόπο της Εκπαιδευτικής Πύλης του ΥΠΕΠΘ κατατίθενται προτάσεις/σενάρια διδασκαλίας, υποστηρικτικό υλικό (συμπεριλαμβανομένου του πιστοποιημένου εκπαιδευτικού λογισμικού), άρθρα και χρήσιμες διαδικτυακές διευθύνσεις με σκοπό την παιδαγωγική τους αξιοποίηση, καθώς και ανακοινώσεις για συνέδρια και σεμινάρια. Η πύλη φιλοδοξεί να καλύψει το σύνολο των μαθημάτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

4. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Κέντρο εξ αποστάσεως επιμόρφωσης

<http://www.pi-schools.gr/hdte/>

Μέσω της συγκεκριμένης πύλης παρέχονται υπηρεσίες ενδοσχολικής και από απόσταση επιμόρφωσης στους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε θέματα αξιοποίησης των ΤΠΕ. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα πρόσβασης (αναζήτησης και ανάκτησης) σε επιμορφωτικό και ενημερωτικό υλικό για διάφορα γνωστικά αντικείμενα αλλά και γενικότερα θέματα. Το επιμορφωτικό υλικό που διατίθεται καλύπτει τους εξής βασικούς άξονες:

- **Οι νέες τεχνολογίες στη μαθησιακή διαδικασία:** άρθρα και διαλέξεις για την αξιοποίηση των υπολογιστικών και δικτυακών τεχνολογιών ως εργαλείων προσέγγισης της γνώσης.
- **Πληροφορικός Αλφαριθμητισμός:** βασικές γνώσεις στη χρήση των υπολογιστών και του Διαδικτύου μέσα σε μια προοπτική τεχνολογικού αλφαριθμητισμού και αξιοποίησης των δυνατοτήτων της υπολογιστικής τεχνολογίας στη μαθησιακή διαδικασία.
- **Σενάρια χρήσης των δικτυακών τεχνολογιών στη μαθησιακή διαδικασία:** σχέδια μαθημάτων και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, μέσα από τις οποίες οι μαθητές με την καθοδήγηση των καθηγητών τους θα χρησιμοποιήσουν, ως μέρος της μαθησιακής διαδικασίας, τις δυνατότητες και υπηρεσίες που προσφέρουν οι υπολογιστικές και δικτυακές τεχνολογίες.
- **Ανακοινώσεις - Συνέδρια:** πίνακες ανακοινώσεων για θέματα εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος και ιδιαίτερα, συνεδρίων που πραγματοποιούνται στη χώρα μας ή διεθνώς δίνουν τη δυνατότητα σε όλους τους ενδιαφερόμενους να ενημερώνονται έγκαιρα.
- **Χρήσιμες Διευθύνσεις:** λίστα χρήσιμων διευθύνσεων ανά γνωστικό αντικείμενο που καθοδηγούν τους εκπαιδευτικούς να εντοπίσουν εύκολα και γρήγορα το χρήσιμο και το ουσιαστικό.

Δ.2. Διαδικτυακά περιβάλλοντα για τη νεοελληνική λογοτεχνία και τη διδασκαλία της

(επιλογή, Λ. Βαρελάς)

Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση.

www.greek-language.gr

Βλ. παραπάνω.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

A. Ερευνητική Ομάδα Ανοιχτή Λογοτεχνία

www.openlit.gr

Η ερευνητική ομάδα Ανοιχτή Λογοτεχνία - openLit ασχολείται με την ανάπτυξη θεωρητικού προβληματισμού και σύγχρονης μεθοδολογίας για την πανεπιστημιακή διδασκαλία της λογοτεχνίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Στην ηλεκτρονική σελίδα της ερευνητικής ομάδας διατίθεται ήδη πλούσιο υλικό: Βιβλιογραφία για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας με τη χρήση των νέων τεχνολογιών βιβλιογραφία για την αξιοποίηση του υπερκειμένου (hypertext) στην εξ αποστάσεως διδασκαλία της λογοτεχνίας τίτλοι συναφών περιοδικών ανακοινώσεις σε συνέδρια για την εξ αποστάσεως διδασκαλία της νεοελληνικής και ευρωπαϊκής λογοτεχνίας χρήσιμες συνδέσεις για την υποστήριξη της διδασκαλίας της νεοελληνικής και ευρωπαϊκής λογοτεχνίας. Με την ολοκλήρωση του έργου θα διατεθούν και εξειδικευμένες προτάσεις για την εξ αποστάσεως διδασκαλία θεμάτων της νεοελληνικής και ευρωπαϊκής λογοτεχνίας, κυρίως με την αξιοποίηση του υπερκειμένου (hypertext). Βλ. για την ώρα τη σύντομη παρουσίαση αυτής της πρωτοποριακής εναλλακτικής προσπάθειας στο άρθρο του Χρήστου Δανιήλ, «Μια εφαρμογή υπερκειμένου για τη μελέτη της νεοελληνικής λογοτεχνίας σε πλαίσιο Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης: Σολωμός-Καβάφης-Καρυωτάκης»

(http://www.openlit.gr/DocLib1/solomos_cavafy_karyotakis_hypertext.pdf).

B. Θεματική Ενότητα ΕΛΠ 30 (Γράμματα ΙΙ: Νεοελληνική Φιλολογία 19ος και 20ός αιώνας):

http://class.eap.gr/QuickPlace/elp30/PageLibraryC2256E84004300AE.nsf/h_Toc/81557f1508034e38c2256e840046901e!/OpenDocument

Πληροφορίες για:

- α. Ανθολογία νεοελληνικών λογοτεχνικών κειμένων
- β. Σελίδες για συγγραφείς
- γ. Λεξικά
- δ. Θεωρία και κριτική της λογοτεχνίας (Γλωσσάρια, οδηγοί, εισαγωγές, βιβλιογραφίες)
- ε. Κριτικά κείμενα

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΒΛΙΟΥ (Ε.ΚΕ.ΒΙ.)

A. Αρχείο Συγγραφέων από τον 18ο ως τον 20ό αιώνα:

<http://www.ekebi.gr/1935/1935.asp>.

Βιογραφικά σημειώματα, εργογραφία και βιβλιογραφία για 500 νεοέλληνες συγγραφείς από τον 18ο αιώνα έως το 1935. Οι πληροφορίες διακοσμούνται και από φωτογραφίες και πορτρέτα λογοτεχνών.

B. Αρχείο Χειρογράφων και Φωτογραφιών:

http://www.ekebi.gr/76/writers_gr.html

Χειρόγραφα και Φωτογραφίες από 165 νεοέλληνες συγγραφείς, κυρίως της πρόσφατης περιόδου.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Ανέμη. Ψηφιακή βιβλιοθήκη νεοελληνικών σπουδών

<http://anemi.lib.uoc.gr>

Βιβλιογραφικό υλικό για τη μελέτη του νεότερου ελληνισμού και πολυάριθμο και ποικίλο υλικό από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κρήτης. Ψηφιοποιείται το μεγαλύτερο μέρος από τα εγχειρίδια που καταλογογραφούνται στο Εγχειρίδιο του Νεοελληνιστή του Αλέξη Πολίτη (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης 2002). Διατίθενται σε σαρωμένη μορφή (scanning) χιλιάδες αυτοτελείς εκδόσεις: εγκυκλοπαίδειες και εγκυκλοπαιδικά λεξικά του 19ου αιώνα, λογοτεχνικά κείμενα του 19ου αιώνα, χρονολόγια, ευρετήρια περιοδικών, περιηγητικά κείμενα.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

<http://www.snhell.gr/>

Η ηλεκτρονική έκδοση του Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού περιλαμβάνει ευρύ πολιτισμικό υλικό στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη: Ανθολόγιο κειμένων από την Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, Ανθολόγιο Αναγνώσεων (σε μορφή αρχείων mp3), Ανθολόγιο Μαρτυριών και Ανθολόγιο Παιδικής Παράδοσης, ένα Χρονολόγιο (1801-1981), Έργα Αναφοράς και χρήσιμες διαδικτυακές Συνδέσεις. Μέχρι στιγμής ανθολογούνται 814 κείμενα νεοελλήνων συγγραφέων.

Επίσης περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, βιογραφικά στοιχεία και εργογραφίες των Κ.Π. Καβάφη, Κ.Θ. Δημαρά και Γ.Π. Σαββίδη.

Δ.3. Διαδικτυακά περιβάλλοντα για την αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία

(επιλογή, Μ. Ακριτίδου - Τ. Γιάννου)

Πληροφορίες και συνδέσμους για αρχαιογνωστικές πηγές και τόπους στο διαδίκτυο μπορεί να βρει κανείς στις αρχαιογνωστικές πύλες:

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. Αρχαία Ελληνικά: Ιστοσελίδες-Λογισμικά

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/bibliographies/guides/index.html

Rassegna degli Strumenti Informatici per lo Studio dell'Antichità Classica

<http://www.rassegna.unibo.it/index.html>

KIPKE, Katalog der Internetressourcen für die Klassische Philologie

<http://www.kirke.hu-berlin.de/ressourc/ressourc.html>

Electronic Resources for Classicists: The Second Generation

<http://www.tlg.uci.edu/index/resources.html>

Classics at Oxford. Faculty of Classics, University of Oxford

<http://www.classics.ox.ac.uk/resources/index.html>

Department of Classics: Gateway

<http://www.rdg.ac.uk/classics/Link/index.php>

Intute: Arts and Humanities - Classics

<http://www.intute.ac.uk/artsandhumanities/classics/>

Greek Grammar on the Web. The Electronic Gateway to the Study of Ancient Greek

<http://perswww.kuleuven.be/~u0013314/greekg.htm>

Ειδικότερα για την αξιοποίηση των ΤΠΕ κατά τη διδασκαλία των ΑΕ χρήσιμες είναι οι παρακάτω διευθύνσεις:

Εκπαιδευτική Πύλη του ΥΠΕΠΘ

<http://www.e-yliko.gr/>

CTCWeb. Classics Technology Center

<http://ablemedia.com/ctcweb/index.html>

CIRCE. A Classics and ICT Resource Course for Europe

<http://www.circe.be/index.php?lang=gr>

Digital Classicist: Index

<http://www.digitalclassicist.org//index.html>

Άλλοι τόποι με γενικές ηλεκτρονικές πηγές (βλ. και [Παράρτημα Β](#) για περιβάλλοντα που περιέχουν αρχαία ελληνικά σώματα κειμένων, λεξικογραφικά εργαλεία και αρχαιογνωστικό υλικό):

Ancient Greece - The British Museum

<http://www.ancientgreece.co.uk/>

Δικτυακός τόπος με υποστηρικτικό υλικό για τη διδασκαλία της ΑΕ ιστορίας στη βρετανική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ενότητες: Ακρόπολη, Αθήνα, Καθημερινή Ζωή, Εορτές και Αγώνες, Γεωγραφία, Θεοί και Θεές, Γνώση και Μάθηση, Σπάρτη, Χρόνος, Πόλεμος.

BBC Schools - Ancient Greece

<http://www.bbc.co.uk/schools/ancientgreece/>

Εκπαιδευτικός δικτυακός τόπος της βρετανικής δημόσιας τηλεόρασης, αφιερωμένος στην αρχαία Ελλάδα και ειδικά στον πολιτισμό της Αθήνας, της Ολυμπίας και της Κορίνθου.

The Classics Pages

<http://www.users.globalnet.co.uk/~loxias/oldindex.htm>

Συγκεντρώνει πληροφορίες, εισαγωγικά κείμενα και συνδέσμους για τη φιλοσοφία, την τέχνη και τη διδακτική των κλασικών γραμμάτων, ένα σύντομο οδηγό σε επιλεγμένα πρόσωπα της ΑΕ μυθολογίας, μεταφράσεις κειμένων της ΑΕ γραμματείας (και της λατινικής), θέματα κοινωνίας και πολιτισμού, χάρτες, φωτογραφίες κ.ά.

Διαδίκτυο και Διδασκαλία

<http://www.netschoolbook.gr>

Δικτυακός κόμβος αφιερωμένος στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη φιλολογία. Περιλαμβάνει διδακτικές προτάσεις για το σύνολο των φιλολογικών μαθημάτων με τη χρήση ΤΠΕ και χρήσιμο ψηφιακό υλικό.

Didaskalia

<http://www.didaskalia.net/>

Πρόκειται για πλούσιο δικτυακό κόμβο με πληροφορίες, μελέτες, πηγές και αξιόλογο οπτικό υλικό για το ΑΕ και ρωμαϊκό θέατρο.

Greek Language and Linguistics Gateway (GL&L GATEWAY)

<http://www.greek-language.com/>

Πύλη για την ΑΕ γλώσσα και γλωσσολογία.

Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

www.ime.gr

Περιλαμβάνει εκπαιδευτικούς και ιστορικούς κόμβους για χώρους/πόλεις, ιστορικά πρόσωπα κ.ά. Ενδιαφέρουν οι ενότητες *Επίδαυρος*, *Διαδρομές στην αρχαία Μίλητο*, *Διαδρομές στην αρχαία Ολυμπία*, *Αλέξανδρος*, *Ησίοδος*, *Πολέμων ο Περικλητής*, *Αιγαίο και Αίγυπτος*, *Μια μέρα στα αθηναϊκά δικαστήρια*, *Βουλευτήριο*, *Ενδυμασία*, η Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού και η πύλη για τη Μικρά Ασία.

Μικρός Απόπλους

<http://www.mikrosapoplous.gr/texts1.htm>

Ψηφιακή βιβλιοθήκη που συγκεντρώνει αρκετές πρωτογενείς πηγές της ΑΕ γραμματείας και νεοελληνικές μεταφράσεις.

Musagora

<http://www.musagora.education.fr/default.htm>

Εκπαιδευτικός κόμβος υπό την αιγίδα του γαλλικού Υπουργείου Παιδείας για τη δημοσίευση πολυμεσικού υλικού και τη χρησιμοποίηση των ΤΠΕ κατά τη διδασκαλία. Θέματα: *Ευρώπη, Θρησκείες της Ανατολής στην αρχαία Ρώμη, Ο μύθος της εποχής του χρυσού, Οι μούσες, Ολυμπιακοί αγώνες, Η έννοια του πολίτη στην Αθήνα* κ.ά.

Le Musée Vivant de l'Antiquité

<http://www.ac-versailles.fr/pedagogi/anti/default.htm>

Ο κόμβος δημιουργήθηκε από ομάδα καθηγητών για τη διδασκαλία των κλασικών γλωσσών στη γαλλική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με στόχο τον εμπλουτισμό της παραδοσιακής διδασκαλίας με στοιχεία πολυμεσικού εποπτικού υλικού.

TEXTKIT. Greek and Latin Learning Tools

<http://www.textkit.com/>

Περιλαμβάνει 146 ελεύθερα προσβάσιμα ηλεκτρονικά εγχειρίδια πλήρους κειμένου για την ΑΕ και λατινική γλώσσα.

THEOI. Greek Mythology. Exploring Mythology and the Greek Gods in Classical Literature and Art

<http://www.theoi.com/>

Ψηφιακή εγκυκλοπαίδεια με λήμματα για θεούς, δαίμονες, τέρατα, ήρωες και υπερφυσικά στοιχεία της ΑΕ μυθολογίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

ΣΕΝΑΡΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΤΠΕ

▪ Σε έντυπη μορφή

Έχουν δημοσιευτεί επίσης αρκετά σενάρια σε έντυπη μορφή στο πλαίσιο διάφορων συνεδρίων (βλ. και τα πρακτικά του συνεδρίου 'Πληροφορική - επικοινωνιακή τεχνολογία και γλωσσική αγωγή: η διεθνής εμπειρία' που είναι αναρτημένα στην *Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα* www.greek-language.gr) αλλά και σε αυτοτελείς τόμους. Ενδεικτικά προς αυτή την κατεύθυνση είναι τα βιβλία:

1. Σοφία Νικολαΐδου – Τερέζα Γιακουμάτου (2002). Διαδίκτυο και διδασκαλία. Ένας οδηγός για κάθε ενδιαφερόμενο και πολλές προτάσεις για τους φιλόλογους, Αθήνα, Κέδρος
Χρήσιμος τόμος που συγκεντρώνει ηλεκτρονικές διευθύνσεις και διδακτικές προτάσεις. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο δικτυακός τόπος *Διαδίκτυο και διδασκαλία*: <http://www.netschoolbook.gr/>

2. Έλσα Μυρογιάννη – Δημήτρης Κ. Μαυροσκούφης (επιμ.) (2004). Φιλολόγοι στον υπολογιστή. Μια επιμόρφωση, δεκαπέντε διδακτικές προτάσεις και ενενήντα εννέα Φύλλα εργασίας, Αθήνα, Καλειδοσκόπιο

Το ενδιαφέρον στον τόμο αυτό βρίσκεται στο γεγονός ότι τα σενάρια προέρχονται από εκπαιδευτικούς που τα δίδαξαν στην τάξη.

▪ Σε ηλεκτρονική μορφή

1. Εκπαιδευτική Πύλη του ΥΠΕΠΘ:

<http://www.e-yliko.gr/>

Τα περισσότερα από τα σενάρια βρίσκονται στη σελίδα της *Εκπαιδευτικής Πύλης του ΥΠΕΠΘ* και δημιουργήθηκαν από εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο του έργου Οδύσσεια. Πολλά από αυτά έχουν δοκιμαστεί και στην τάξη. Τα σενάρια αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν ως ενδεικτικά δείγματα για συζήτηση και κριτική.

2. Ελληνική Επιστημονική Ένωση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση

<http://www.etpe.gr/extras/index.php?sec=conferences>

Στον δικτυακό τόπο της ΕΤΠΕ υπάρχουν αναρτημένες οι εισηγήσεις όλων των συνεδρίων που έχει διοργανώσει η ένωση, ανάμεσα στις οποίες περιλαμβάνονται και πολλά διδακτικά σενάρια

3. Εκπαιδευτική Πύλη του Νότιου Αιγαίου

www.epyna.gr

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική πύλη αναρτώνται σενάρια διδασκαλίας με τη χρήση ΤΠΕ και παρουσιάσεις λογισμικού.

4. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Κέντρο εξ αποστάσεως επιμόρφωσης

<http://www.pi-schools.gr/hdte/>

Στον ιστοτόπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου είναι αναρτημένα αρκετά σενάρια ανά διδακτικό αντικείμενο, καταρτισμένα από επιμορφωτές/τριες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σχολικούς συμβούλους.

5. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας – Πύλη για την ελληνική γλώσσα και τη γλωσσική εκπαίδευση

www.greek-language.gr.

Προστίθενται σταδιακά αρκετά σενάρια που έχουν σχέση με την αξιοποίηση των ηλεκτρονικών λεξικών και Σωμάτων Κειμένων στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας (αρχαίας και νέας).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης